

Verslag docentenbespreking vmbo-tl/gl-examen Nederlands 2019

Dit verslag is opgesteld naar aanleiding van de landelijke eindexamenbespreking op 11 mei 2019 in Nunspeet in aanwezigheid van 8 docenten Nederlands vmbo onder auspiciën van Levende Talen Nederlands. De clustermanager Talen en Kunstvakken vmbo, de heer A. Coenders, was bij de opstart van deze bijeenkomst aanwezig, alsmede twee bestuursleden van Levende Talen Nederlands. De bespreking had tot doel om een handreiking voor docenten op te stellen t.b.v. het correctievoorschrift.

Dit document corrigeert of vervangt het correctievoorschrift niet, maar zou voor de betrokken docenten ondersteuning kunnen bieden bij interpretatiekwesties onder andere van artikel 3.3 uit genoemd voorschrift. Het heeft dus geen rechtsgrond.

Inhoudelijke knelpunten of (vermeende) tekortkomingen in de examenopdrachten zullen door Levende Talen Nederlands aan het CvTE kenbaar worden gemaakt. In het verslag wordt expliciet vermeld om welke kwesties het gaat. Het correctievoorschrift blijft onverminderd van kracht, tenzij het CvTE schriftelijk anders beslist. De individuele docent is en blijft aansprakelijk voor de toegekende scores op basis van het door het CvTE voorgelegde correctievoorschrift.

Algemene indruk van het examen

De teksten (met name tekst 4) en ook de inhoud van de schrijfoopdracht sluiten goed aan bij de belevingswereld van de kandidaten. Het niveau van de vragen en de opdrachten is veelal passend bij vmbo-gl/tl. Daarmee is het examen Nederlands vmbo-gl/tl vergelijkbaar met de examens van de afgelopen jaren.

TEKST 1: Advies: laat kind met zakmes spelen

Vraag 1

Hoewel de vraag op zich goed is, leent deze vraag zich niet best als startvraag. Er zijn maar liefst vijf opties. Alinea 1 geeft een voorbeeld bij het onderwerp en in alinea 2 wordt de aanleiding genoemd. In de vraag worden deze manieren in een andere volgorde aangeboden. Een standaard meerkeuzevraag zou een betere keuze zijn geweest om dit examen mee te beginnen.

Vraag 2

Kennis van grammaticale begrippen als 'zelfstandig naamwoord' wordt van de kandidaten niet verwacht op het examen Nederlands. Het heeft bij sommige kandidaten geleid tot onnodige verwarring. In de vraagstelling had beter het begrip 'synoniem' gebruikt kunnen worden.

Vraag 6

In het correctievoorschrift worden twee mogelijke toelichtingen genoemd. De tekst geeft echter in alinea's 8 en 9 andere mogelijke toelichtingen op het feit dat Marijn Hoogland haar kinderen opvoedt volgens de wetenschappelijke inzichten, bijvoorbeeld dat zij geen omkijken heeft naar de kinderen (tijdens het spelen). De antwoorden van de kandidaten bevatten veel variaties op het antwoordmodel (zich er niet te veel mee bemoeien) die volgens de docenten goed gerekend moeten worden.

Het CvTE zal gevraagd worden een aanvulling op het correctievoorschrift te geven.

Vraag 10

Deze vraag is door veel kandidaten niet goed beantwoord. Zij hebben antwoord B gekozen in plaats van het als juist aangemerkte antwoord A. In de tekst zijn ook wel aanwijzingen te vinden die een keuze voor antwoord B zouden kunnen rechtvaardigen; de titel geeft een advies en jonge ouders komen in de verschillende alinea's aan het woord. Bovendien is de aanleiding voor het schrijven van deze tekst het lanceren van een campagne om risicovol spelen van kinderen te bevorderen. Het is een strikvraag. De tekst heeft niet de opbouw van een betoog en is informatief van aard.

TEKST 2: Een goed lijstje geeft het brein rust

Samenvatting

Een aardige tekst om te lezen. De vraag is wel of de leerlingen zich een voorstelling kunnen maken bij namen en begrippen als 'Umberto Eco', 'cognitief psycholoog', 'Dickens', 'Homerus' en 'een catalogus van schepen uit de 'Ilias'. Ook zonder deze kennis echter was de samenvattingsopdracht voor veel leerlingen goed te doen.

Van de kandidaten wordt verwacht dat zij de tekst samenvatten in 200 woorden. Uit het correctievoorschrift blijkt dat het gaat om maximaal 200 woorden. Het ontbreken van het woord maximaal heeft bij veel leerlingen gezorgd voor verwarring, onduidelijkheid en soms tot tijdsverlies (door extra inspanningen om aan een tekst van 200 woorden te komen). Er valt waarschijnlijk niet na te gaan voor welke leerlingen deze fout in de opdracht nadelig heeft uitgewerkt.

Het CvTE zal gevraagd worden om daarom alle leerlingen via een aanvulling op het correctievoorschrift of puntentoekenning te compenseren. Ook wordt het CvTE verzocht met deze kwestie rekening te houden bij het vaststellen van de N-term.

Net als vorig cursusjaar zijn er ook nu kandidaten die alleen de voornamen geven bij 12.3, 12.5 en 12.6. Aanwezigen zijn het erover eens dat hiervoor geen scorepunten mogen worden toegekend.

Vraag 12.2

Veel kandidaten nemen bij 12.2 de volgende zin over: 'Waarom doen we dat zo graag?' In de samenvattingsopdracht mag je gebruik maken van verwijzingen. Wanneer elders uit de samenvatting blijkt dat met het verwijswoord 'dat' bedoeld wordt dat het gaat om het maken van lijstjes, dan mag deze zin goed gerekend worden.

Vraag 12.5

In alinea 5 van tekst 2 wordt een reden genoemd waarom we volgens De Jong zo dol zijn op lijstjes: we zijn bang voor controle- en overzichtsverlies. In het correctievoorschrift worden andere formuleringen van hetzelfde antwoord genoemd, namelijk dat 'lijstjes het brein rust geven' en dat 'lijstjes het brein ontspannen maken'. Deze twee formuleringen betekenen ons inziens niet hetzelfde als 'bang zijn voor controle- en overzichtsverlies.' Veel eerder is sprake van een nieuw argument dat De Jong noemt.

Het CvTE zal gevraagd worden om een aanvulling op het correctievoorschrift te geven. Uit de aanvulling moet blijken dat 'lijstjes geven het brein rust' / 'lijstjes maken het brein ontspannen' een nieuw argument is van De Jong. Kandidaten die dit argument als tweede reden opvoeren, moeten een punt krijgen hiervoor.

TEKST 3 (beeldtekst/advertentie): We komen ook op plekken zonder postcode.

Vraag 13

Bij deze vraag wordt van de kandidaten verlangd dat zij uitleggen hoe de tekst 'We komen ook op plekken zonder postcode' van toepassing is op de kinderen op de foto. Het correctievoorschrift laat een antwoord zien dat uit twee delen bestaat:

- De kinderen op de foto zijn nomaden / hebben geen huis / hebben geen vaste verblijfplaats
- en hebben (dus) geen postcode.

Het eerste deel van het antwoord zou niet verplicht moeten zijn als antwoord op de vraag. Uit de foto blijkt niet dat deze kinderen nomaden zijn. Daarvoor is de informatie uit de tekst nodig. Een verwijzing naar deze informatie wordt echter niet genoemd in de vraag. Het antwoord: 'De kinderen op de foto hebben geen postcode' zou daarom een correct antwoord moeten zijn. In het antwoord van de leerling moet duidelijk zijn dat er een relatie is tussen de kinderen en het niet hebben van een postcode. Deze kwestie zal worden voorgelegd aan het CvTE.

Het CvTE zal gevraagd worden het correctievoorschrift op dit punt aan te passen.

TEKST 4: Scholen worstelen nog met schermpjes in de klas

Vraag 19

In antwoordmogelijkheid B staat een lastige ontkenning die de kandidaten makkelijk over het hoofd zien. De woorden 'snelheid' en 'nauwkeurigheid' staan letterlijk in de tekst. Een fout is daarom snel gemaakt. Het goed beantwoorden is van deze vraag is daarom een kwestie van zorgvuldig lezen.

Vraag 21

In de uitwerkbijlage moet van enkele beweringen worden aangegeven of deze juist of onjuist zijn op basis van alinea's 7 en 8. De vijfde stelling is echter terug te vinden in alinea 9.

Het CvTE wordt verzocht het correctievoorschrift en de puntentoekenning op dit punt aan te passen.

Vraag 22

Deze vraag is te moeilijk voor het niveau vmbo-gl/tl. De kandidaten moeten van twee zinnen die niet als uitersten worden geformuleerd zinnen maken die dat wel doen. De leerlingen nemen nu de zinnen uit de tekst over en laten daarbij de woorden 'niet' (r.125 en r.129) staan. Dat levert onjuiste antwoorden op.

Het zetten van deze extra denkstap is te veel gevraagd voor leerlingen van dit niveau. Het woord 'uitersten' in de vraagstelling is ook al een struikelblok.

Het CvTE wordt verzocht rekening te houden met de moeilijkheidsgraad van deze vraag bij het bepalen van de N-term.

Vraag 25

Na het wegstrepen van antwoordmogelijkheden blijft antwoord D over. Er kunnen echter vraagtekens geplaatst worden bij dit antwoord. Gaat het bij antwoord D over een 'belangrijke' conclusie? Een prima vraag met niet zulke goede antwoordmogelijkheden.

SCHRIJFOPDRACHT: artikel voor de nieuwsbrief van school

Voor veel kandidaten is de situatie in de opdracht herkenbaar. De opdracht sluit daarom goed aan bij de belevingswereld van de kandidaten.

Het nakijken van deze opdracht is lastiger dan het in eerste instantie lijkt. Het correctievoorschrift is niet altijd heel duidelijk en dat kan tot discussies leiden onder correctoren.

Soms staat expliciet in het correctievoorschrift (bij 27.1) vermeld welke informatie van de kandidaat verwacht wordt: 'wat de kandidaat hoopt te bereiken met het artikel: dat de schoolleiding een duidelijk telefoonbeleid zal invoeren.'

In andere gevallen heeft de kandidaat veel vrijheid in de argumentatie en verwoording van de gevraagde gegevens. Zo moet de kandidaat benoemen wie hij geïnterviewd heeft. In het correctievoorschrift staat 'leerlingen en docenten' tussen haken als mogelijke optie. De kandidaat mag dus ook een andere persoon / andere personen noemen. Er wordt gevraagd een opvallende uitkomst te noemen. Hoewel in de opdracht een uitkomst wordt omschreven die als 'opvallend' kan worden aangemerkt, zijn er meerdere opvallende uitkomsten te bedenken die als correct mogen worden gezien.

Vraag 27.1

In het artikel moeten de leerlingen aangeven wat de aanleiding is (geweest) voor het schrijven van het artikel. Het correctievoorschrift geeft aan dat de kandidaten moeten vermelden dat er een discussie is geweest over (het gebruik van) de mobiele telefoon in de les. De inleiding van de opdracht noemt echter aan het einde van de eerste alinea nog een andere mogelijke aanleiding: 'Ook wordt er gediscussieerd over het nut om een algemene schoolregel voor het gebruik van de mobiele telefoon in te voeren.'

Het CvTE zal gevraagd worden het correctievoorschrift zodanig te wijzigen dat ook die tweede aanleiding als correct wordt aangerekend.